

ՏԱՐԵՎԵՐՁԻ ՔՆՆՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԸ ՀՈԳԵՎՈՐ ՃԵՄԱՐԱՆՈՒՄ

Ս. Էջմիածնի Հոգևոր Ճեմարանը պատրաստված դիմավորեց տարեվերջի քննությունները: Վեհափառ Հայրապետի ամենօրյա օրհնությունից հետո Հոգևորապետությունը, վերջին դասերի ընթացքում եղած կրկնությունները, դասախոսների առողջ և ճիշտ դժած ուղղությունը և ուսանողների տքնաշան աշխատանքը պակասվեցին հաջողություններ:

Քննությունների առաջին օրը՝ հունիսի 8-ին, տեղի ունեցան Բ. Լսարանի Հայոց մատենագրության պատմության (դասախոս՝ պատմական գիտությունների դոկտոր, պրոֆ. Ա. Արքահայրապետ), Ա. Լսարանի Հայոց լեզվի և գրականության, Գ. Կուրսի Հայոց լեզվի և գրականության (դասախոս՝ ֆիլոլոգիական գիտությունների թեկնածու Ա. Պողոսյան) առարկաների քննությունները: Քննություններին ներկա էին Ամենայն Հայոց Հայրապետը, Ս. Էջմիածնի Մայր Աթոռի միաբանության մի մասը և Գերագույն Հոգևոր Խորհուրդի անդամներ՝ Ե. Շահազիզը և Ս. Կամսարականը: Քննությունները վերջանալուց հետո, բոլոր ուսանողները հավաքվեցին Հոգևոր Ճեմարանի դահլիճը, Վեհափառ Հայրապետի տպավորությունները և հորդորները լսելու:

Այսպես հոգևոր Գերագույն Կաթողիկոսը, — ասում է Վեհափառ Հայրապետը, — 1874 թվին հիմնադրելով Գերագույն Ճեմարանը, հետապնդում էր մի շարք կրթական-կազմակերպչական նպատակներ: Նախկին Ճեմարանը այն ժամանակ միակ միջնակարգ կրթական հաստատությունն էր, որը տալիս էր ազգային կրթություն, իսկ բարձրագույն հայկական ոչ մի կրթական հաստատություն չկար: Նախկին Ճեմարանը ունեւր երեք ուղղություն՝ հայագիտական, մանկավարժական և աստվածաբանական:

Գերագույն Ճեմարանը մեծ դեր ունեւր կատարելիք ազգային, կրթական ուղղությամբ: Չկային հայկական կրթական բարձրագույն հաստատություններ, իսկ նախակրթական դպրոցների համար անհրաժեշտ էին ուսուցիչներ: Մանկավարժական բաժնում Ճեմարանը պատրաստում էր ուսուցիչներ, որոնք ավարտելուց հետո պաշտոնավարում էին հայկական դպրոցներում: Աստվածաբանական բաժնում պատրաստվում էին հոգևորականներ, որոնք հայ հավատացյալ ժողովրդին բարոյական և հոգևոր զաղափարներով պետք է առաջնորդեին: Հարկ է շեշտել, որ

Գերագույն Ճեմարանը պատվով կատարեց իր առաքելությունը, տալով հայ ժողովրդին աչքի ընկնող գիտնականներ, հոգևորականներ և ուսուցիչներ:

Այժմու Ճեմարանը մի ուղղություն է ունենալու, նա նպատակ ունի տալ բարձր կրթություն ունեցող հոգևորականներ: Անհրաժեշտ է հայագիտական առարկաների վրա հաստակ ուղադրություն դարձնել: Մեր եկեղեցականները ոչ միայն պիտի լավ գիտնան աստվածաբանական առարկաները, այլ և հայոց պատմությունը, հայ մատենագրություն և հարակից այլ գիտություններ: Հայ եկեղեցական դարերի ընթացքում գիտությունից, արվեստից և գրականությունից կտրված չի եղել և այժմ էլ կտրված չի: Հայագիտության տիրապետելը ամեն հայու սրբազան պարտականությունն է: Աստվածաբանական բաժնում կպատրաստվեն կրթված հոգևորական կադրեր, հայ հավատացյալ ժողովրդին բարու, գեղեցկի և հոգեկանի զաղափարներով դաստիարակելու և առաջնորդելու: Այդպիսի հոգեվորականների պահանջը շատ մեծ է հայ ժողովրդի համար: Ներկա Ճեմարանից մանկավարժական ուղղությունը հանված է, նկատի առնելով որ այժմ Սովետական Հաստատումում կան մի շարք բարձրագույն մանկավարժական հաստատություններ, որոնք որակյալ մասնագետներ են պատրաստում Հայաստանում լայնորեն տարածված դպրոցների ցանցի համար: Եթե առաջ մի քանի քաղաքներում նախակրթական դպրոցներ միայն կային, ապա այժմ յուրաքանչյուր գյուղ ունի իր օրինակելի դպրոցը, էլ չեմ խոսում բազմաթիվ բարձրագույն կրթական հաստատությունների մասին:

Այսօր առաջին հերթին լսելով Հայ մատենագրության պատմության քննությունը, ես հոգով մխիթարված եմ: Պատմագրությունը հայագիտության հիմքն է: Դուք որոշ չափով տիրապետում էք ձեր անցյալի պատմության. այդ փաստ է, որ դուք սիրում էք ձեր ազգը: Ազգը չի կարելի սիրել առանց նրա անցյալն ու ներկան լավ իմանալու: Հայ հոգևորականների դարավոր տրադիցիաներն են եղել՝ ծառայել Հայ եկեղեցուն, հայ ժողովրդին և հայրենի պետության, իսկ այդ բոլորին հասնելու համար, անհրաժեշտ է լավ ճանաչել ազգը, լավ ուսումնասիրել նրա պատմությունը, կուլտուրան, սովորույթները, որպեսզի կարողանաք այն գնահատել և սիրել,

որպեսզի կարողանաք յուրացնել այն բոլոր լավը, աղօթողությունը, ինչ ստեղծել է հայ ժողովուրդը դարերի ընթացքում: Ես հուսով եմ, որ դուք կշարունակեք խորանալ պատմության մեջ, կշարունակեք խորացնել ձեր հայագիտական-պատմական գիտելիքները, նոր քարեր ավելացնելով ձեր գիտական պատիվը: Դուք սկսել էք մասնագիտանալ ձեր առարկայի մեջ և այդ շատ ուրախալի է: Առանց չափազանցության կարելի է ասել, որ դուք այժմ պատմություն այնքան գիտեք, ինչքան նախկին ճեմարանն ավարտողները:

տանքով տիրապետում եք գիտելիքներին՝ հայ ժողովրդի կրթված դավանները դառնալու: Իմանալով այս բոլորը, ես վստահ եմ, որ ինձ հետ մխիթարված կզգան իրենց և ձեր բարերարները և ամբողջ հավատացյալ հայ ժողովուրդը: Այս բոլորը խրախուսիչ և քաջալերական են:

Լավ իմացեք, կյանքում առաջ կգնան նրանք, ովքեր գիտեն համառ և հետևողական աշխատանք կատարել: Աշխատանքը գիտության առաջին և հիմնական պայմանն

Վեհափառը, Գերագույն Հոգևոր Խորհրդի մի քանի անդամներ և Վերատեսուչը Հոգևոր Ճեմարանի տարեկնոցի բնույթը:

Այս ուղղությամբ չի կարելի չշեշտել այս տարի նոր հրավիրված պրոֆ. Աբրահամյանի բարեխիղճ և արդյունավետ աշխատանքը: Սրտանց շնորհակալություն եմ հայտնում հարգելի պրոֆեսորին:

Բոլորիդ հայտնի է, որ ներկա ճեմարանը պահվում է հայ հավատացյալների և բարերարների աջակցությամբ: Նրանք ձեզ համար պայմաններ են ստեղծում, և ցանկանում են որ դուք սովորեք: Այժմ լսելով ձեր քննությունները, ես ձեր կողմից հայ հավատացյալ ժողովրդին և ձեր բարերարներին կարող եմ վստահացնել, որ իրենց տրամադրած միջոցները իզուր չեն ծախսվում, որ դուք ուսման տենչ ունեք: Ձեր վրա մեծ պարտականություններ են դրված, հայ ժողովուրդը ձեզանից մեծ ակնկալություններ ունի: Ես հուսով եմ, որ դուք կարողարացնեք ձեզ վրա դրված հույսերը. այդ արդեն երեւիվում է նրանից, որ դուք անխռնջ աշխա-

նալանքներ բոլոր մեծ մարդկանց, մեծ գիտնականների կենսագրությունները և դուք կտեսնեք, որ դրանք եղել են անդուլ աշխատանքի ցայտուն օրինակներ: Ձեռք բերածով հանգստացողները կմնան իրենց տեղում: Երբեք չհանգստանաք ձեր ունեցածով, աշխատեցե՛ք միշտ նորը ամբարել, միշտ նոր էջեր բաց անել գիտության մատյաններից: Սովորեցե՛ք և նորից սովորեցե՛ք, որպեսզի ապագայում կատարելագործվեք և դառնաք ազգի համար, մարդկության համար պիտանի անհատներ:

Օրհնում եմ ձեզ և նորանոր հաջողություններ եմ ցանկանում:

Վեհափառ Հայրապետի խրատական և իմաստալից խոսքերից հետո, որոնք ուսանողների մեջ աշխատանքի նոր կորով և նվիրվածություն բորբոքեցին, խոսք է առնում մեծանուն հայագետ, բազմավաստակ գիտ-

նական, Գերագույն Հոգևոր Խորհրդի անդամ դուրսորդվեց։ Շահագիզը։

«Ի պրոցը ուղղություն է տալիս,—ասում է նա,—իսկ կյանքը՝ գիտություն և այդ գիտությունը ձեռք է բերվում համառ աշխատանքով։ Ես տասներկու տարեկան մի կիսազրազետ երեխա էի, երբ գյուղից գնացի Մոսկվայի Լազարյան Ճեմարանում սովորելու։ Ռուսերեն ո՛չ մի բառ չգիտեի, իսկ հայերեն հազիվ կարողանում էի կարդալ և գրել։ Այնտեղ հորեղբորս՝ բանաստեղծ Ս. Շահազիզի օգնությամբ և տեղացի աշխատանքով ես կարողացա գիտություն ձեռք բերել։ Այդ այնքան էլ հեշտ չի, հիշեցեք որ ծաղկալից ճամբաները մեծությամբ չեն տանում։

Լա՛վ սովորեցեք ձեր ժողովրդի պատմությունը, որպեսզի կարողանաք սիրել նրան։ Սիրեցե՛ք ձեր ժողովուրդը, բայց մի՛ առեք ուրիշ ազգերի։ Իր մորը չսիրող որդին պարզ է, որ ուրիշին մորը չի կարող հարգել։ Անդու՛յ աշխատանքով տիրապետեցե՛ք հայ ժողովրդի պատմության, որպեսզի կարողանաք ճիշտ գնահատել և սիրել այն։

Վեհափառ Հայրապետի հետ, այսօր մենք ամբողջ հոգով մխիթարված ենք զգում մեզ, որ հայ հավատացյալ ժողովրդի և բարերարների տրամադրած միջոցները, մեր աշխատանքն ու հոգածությունը իզուր չեն անցնում»։

Լսելով Վեհափառ Հայրապետի և Ե. Շահագիզի քաջալերիչ, սրտապնդող և միաժամանակ պարտավորեցնող ու իմաստալից խոսքերը, Հոգևոր Ճեմարանի ուսանողները սրանից հետո է՛լ ավելի մեծ խանդավառությամբ և նվիրվածությամբ կսովորեն, կտիրապետեն գիտության, հայ ժողովրդի կրթված զավակների շարքը անցնելու սրտաբաղձ փափաքով։ Հոգևոր Ճեմարանի ուսանողները զգում են իրենց վրա դրված ծանր բայց քաղցր պարտականությունը և ամենայն նվիրվածությամբ կաշխատեն արդարացնել Վեհափառ Հայրապետի, իրենց բարերարների և ամբողջ հավատացյալ հայ ժողովրդի ակնկալություններն ու հույսերը։

ԻԳՆԱՏԻՈՍ ՍԱՐԿԱՎԱԳ

